

EFSUMB – Evropská federace společností pro ultrazvuk v medicíně a biologii

(ECMUS gratefully thanks J. Vachutka & M. Sněhota for translation)

INFORMAČNÍ LETÁK PRO TĚHOTNÉ

Členové Výboru pro bezpečnost EFSUMB připravili tento informační leták pro těhotné pacientky. Tento text byl rovněž přeložen do dalších jazyků členských zemí EFSUMB a můžete si jej stáhnout z webových stránek federace (www.efsumb.org).

CO JE ULTRAZVUK?

ÚVOD

Ultrazvuk je zobrazovací metoda umožňující lékařům zobrazit dělohu, plod a placentu. Pomocí ultrazvuku můžeme sledovat průběh Vašeho těhotenství a získávat cenné informace, které nám umožňují pečovat o Vás i o Vaše dítě. Ultrazukové vyšetření umožňuje lékařům určit gestační věk, posoudit vývoj Vašeho dítěte, určit polohu placenty a diagnostikovat vícečetná těhotenství. Dítě je podrobeno důkladnému vyšetření tak, abychom odhalili případné problémy. Ultrazukové vyšetření je bezbolestné a doposud nebyly popsány žádné nežádoucí účinky tohoto vyšetření.

Ultrazukové vyšetření je založeno na použití neslyšitelného slabého mechanického vlnění, které je podobné zvuku. Vlnění, jehož frekvence překračuje rozsah slyšitelný lidským uchem, je produkováno zařízením zvaným ultrazuková sonda. K lepšímu přenosu ultrazvuku ze sondy se na kůži před vyšetřením nanášejí gelové či olejové přípravky, aby se minimalizovala tenká vrstvička vzduchu mezi sondou a kůží. Stejná sonda rovněž registruje ultrazukový signál, který vzniká odrazem ultrazvuku od jednotlivých tělesných tkání. Tento signál je následně komplexně elektronicky zpracován a v reálném čase zobrazen na monitoru přístroje.

ČASTO KLADENÉ DOTAZY

Může vyšetření ublížit mému dítěti? - NE

Nejsou známy žádné nežádoucí účinky ultrazukového vyšetření. V medicíně sice nelze používat termíny jako „absolutně žádné riziko“, nicméně na základě studií na zvířatech i lidech a více než 40 let běžného používání diagnostického ultrazvuku doposud nebyly popsány žádné nežádoucí účinky na dítě ani matku. V současnosti neexistuje žádný vědecký důkaz, který by tvrzení o škodlivosti diagnostického ultrazvuku podporoval. V případě, že je z diagnostických důvodů třeba provést 3D (trojrozměrný) nebo 4D (čtyřrozměrný = 3D ultrazukové vyšetření v reálném čase) ultrazukové vyšetření, není potřeba žádných dalších bezpečnostních opatření. Pacientka i dítě jsou při tomto vyšetření sice vystaveni ultrazukovému vlnění nepřetržitě, nicméně lékaři jsou vyškoleni tak, aby doba vyšetření potřebná k získání požadovaných informací byla co nejkratší.

Je možné, aby ultrazvuk způsobil zahřívání vyšetřované oblasti? – NE při intenzitě, při které pracují diagnostické přístroje

Rehabilitační účinky ultrazvuku ve fyzioterapii jsou pravděpodobně z části způsobeny i lokálním ohřevem ozvučené tkáně. Nicméně, ultrazvuk používaný ve fyzioterapii a ultrazvuk používaný k zobrazovacím účelům se značně liší. Ultrazvuk používaný k zobrazovacím účelům nemá dostatečnou intenzitu na to, aby vyšetřovanou oblast ohříval. Existují však i speciální módy (tzv. Dopplerovské metody sloužící k vyšetření průtoku krve), které mohou vést k mírnému lokálnímu ohřevu vyšetřované tkáně. Lékaři jsou však vyškoleni tak, aby tyto zobrazovací módy použili pouze v indikovaných případech a v situacích, kdy

nemůže dojít ke vzniku nežádoucích účinků.

Je vyšetření bolestivé? – NE

Vyšetření ultrazvukem je zcela bezbolestné. Nicméně optimálního výsledku vyšetření lze v některých případech dosáhnout, pouze pokud lékař na ultrazvukovou sondu mírně zatlačí či ji umístí pod nezvyklým vyšetřovacím úhlem. Ultrazvukový gel nanášený na pokožku před vyšetřením nezpůsobuje alergické reakce a jeho použití je pacientkami dobře snášeno. V některých případech lze lepšího výsledku dosáhnout ultrazvukovým vyšetřením přes vagínu. Toto vyšetření je většinou žen dobře snášeno.

Může vyšetření způsobit potrat? – NE

Ani tlak sondy na kůži břicha ani zavedení sondy do vagíny nebyly nikdy popsány jako příčina potratu, a to ani v případech, kdy pacientka trpí vaginálním krvácením před samotným ultrazvukovým vyšetřením.

Je vhodné, aby všechny těhotné ženy podstoupily ultrazvukové vyšetření?

Na tuto otázku neexistuje jednoznačná vědecky podložená odpověď ani jednotné odborné stanovisko. Nelze však pochybovat o diagnostickém přínosu ultrazvukového vyšetření, pokud průběh těhotenství vykazuje jakoukoliv známku abnormality. Většina odborníků se dnes přiklání k názoru, že je vhodné provádět „rutinní“ ultrazvuková vyšetření v průběhu těhotenství. Pokud existuje zdravotní indikace, pak není důvod, proč ultrazvukové vyšetření neprovést. Nicméně ultrazvukové vyšetření by nemělo být prováděno pouze proto „abychom se podívali na dítě na obrazovce“.

Kdo bude ultrazvukové vyšetření provádět?

Výsledky ultrazvukového vyšetření jsou interpretovány kvalifikovanými odborníky. Lékař provádějící ultrazvukové vyšetření je vyškolen tak, aby získal co nejvíce diagnostických informací a zároveň aby Vás i Vaše dítě vystavil co nejmenšímu množství ultrazvukového vlnění. Vyšetření je prováděno lékaři z oborů gynekologie-porodnictví a lékařská genetika.

Je v pořádku pořizovat památeční fotografie pomocí 3D/4D ultrazvuku?

Pokud lékař pořídí několik 3D obrázků či krátký 4D videozáznam za účelem klinické diagnostiky, nehraje otázka bezpečnosti ultrazvukového vyšetření roli. Pořizování památečních fotografií, které je mnohdy spojené s komerčním ziskem, však na druhou stranu nemá žádný medicínský význam a pouze vystavuje Vaše dítě ultrazvuku bez jasné zdravotní indikace. Provádění těchto „(ne)vyšetření“ není doporučeno.

Na koho se mohu obrátit ohledně dalších informací?

Pokud máte ohledně ultrazvukového vyšetření další otázky či pochybnosti, prodiskutujte je nejprve se svým lékařem. V případě přetrvávajících pochybností se můžete obrátit na Výbor pro bezpečnost Evropské federace společností pro ultrazvuk v medicíně a biologii (EFSUMB), který byl pro otázku bezpečnosti ultrazvuku zřízen. Členové tohoto výboru pocházejí z několika různých evropských zemí a mají znalosti v rozsahu od vědeckých poznatků až po klinické porodnictví.

Jejich názory a rady můžete získat prostřednictvím EFSUMB (email: efsumb@efsumb.org)